

Dayigə tɔnɔ kɔlɔ
PIYɛɛRI
na pɔpɔni tɪn
Dayigə tɔnɔ kɔlɔ Piyɛɛri na
pɔpɔni tɪn na bri dɪbam
kɔlɔ tɪn mɔ tɪntɔ

Piyɛɛri dɛɛn pɔpɔni tɔnɔ kɔntɔ o pa Wɛ nɔɔna balɔ na jagɪ ba wɔ Azi-balanja ni tɪn mɔ. Kɔ wai kɔ yɪ Pooli naa balɔ na tɔgɪ did-o ba tɔŋɪ tɪn mɔ bri-ba Wɛ kwɛrɛ kam. Ba ma na yaara ba na kɪ ba wɔ-dɪdɔba dɪ Zezi tɪn ŋwaanɪ.

Piyɛɛri nan pɔpɔni sɪ o pa ba na baari mɔ Zezi cwɛŋɔ kam wɔntɪ, sɪ ba zɪgɪ kɛŋkɛŋ yaara yam manja ni, ni Zezi tɪtɪ dɪ na yaari sɪ o pa dɪbam na vrɪm te tɪn.

Piyɛɛri dɛ yigɔ o guli-ba ba na jɪgɪ tɪna yalɔ Wɛ tee ni Zezi na tɪgɪ yɪ o joori o bi tɪn ŋwaanɪ.

O kaani-ba sɪ ba taa ŋwɪ dɪ wɔ-pɔŋɔ ni Zezi nɔɔna na manɪ sɪ ba taa ŋwɪ te tɪn. Ba manɪ sɪ ba lwɛni Zezi na kɪ te o yaara yam wɔntɪ tɪn. O kwe-ba kwɪɔ dwi tɛri tɛri sɪ ba lwarɪ ba na wɔ kɪ te wɔŋɔ maama wɔntɪ, sɪ balɔ na yɛri Zezi tɪn na ba kɛm-laaru tɪm sɪ ba dɪ ba ba zuli Wɛ.

¹ Amɔ Piyɛɛri wɔlɔ na yɪ Zezi Krisi tɪntɔŋnɔ tɪn mɔ pɔpɔni tɔnɔ kɔntɔ, sɪ a pa abam balɔ Wɛ na kuri sɪ á taá yɪ Dɪ nɔɔna yɪ á jagɪ á vu á yɪ vɛrɛ yɪ á zɔvri Pɔn tɪ-niɔ yam wɔntɪ, dɪ Galatɪ dɪ Kapadɔsɪ dɪ Azi dɪ Bitini tɪ-niɔ yam maama wɔntɪ tɪn. ² Dɪ Ko Wɛ mɔ dɛ yigɔ Dɪ kɪ Dɪ wɔbɔŋa ni

sɪ DI kuri abam kuntu, yɪ DI toɟɪ DI Joro kum
 ɲwaanɪ DI pa á ji nɔn-ɲona balɔ na yɪ DI nyim
 tɪn. Wɛ nan kɪ kuntu sɪ kɔ pa á taá sɛ Zezi Krisi
 ni mu, sɪ DI foɟɪ abam Zezi jana kam na nunɪ tɪn
 ɲwaanɪ.

Wɛ wó pa abam yazurɔ dɪ yu-yoɲo kɔ ja gaalɪ.

Dí na jɪɟɪ tɪna Wɛ tee ni te tɪn

³ Pa-na dí taá kɪ Wɛ dɪlɔ na yɪ dɪbam Yuutu
 Zezi Krisi Ko tɪn le. Dɪntɔ mu tiini DI yɪ ɲwanɪ
 tu, yɪ DI pa dí jɪɟɪ ɲwɪ-dɔɲa, dɪ DI na pɛ Zezi
 Krisi bi o yagɪ tɔvɪ tɪn, yɪ dí taá jɪɟɪ tɪna DI tee
 ni maɲa maama. ⁴ Kuntu mu dí ye ni dí wó ba
 dí joɲɪ wo-laaru tɪlɔ Wɛ na tiɲɪ sɪ DI pa DI biɔ
 tɪn. Wəənu tum kuntu nan ba pɔɛ, yɪ tɪ ba cɔga,
 tɪ nan ba lɪrɪ dɪ. Wɛ tiɲɪ tɪntɔ mu DI soɲo ni sɪ
 DI pa abam. ⁵ DI maa mai DI dam dɪm DI yɪrɪ
 abam, á na kɪ á wɔ-dɪdɔba dɪ DI tɪn ɲwaanɪ, sɪ kɔ
 vu kɔ yɪ lɔɟɔ baɲa tiim da yam, sɪ DI laan joɲɪ
 abam jaja.

⁶ Kuntu maa pai á jɪɟɪ wɔpolo lanyɪranɪ, dɪ
 cam dwi tɛrɪ tɛrɪ ya zɪ maɲɪ abam zɪm yɪ kɔ pa á
 wɔ cɔɟɪ maɲa fɪnfɪn yɪranɪ dɪ. ⁷ Kɔ na yɪ cana
 yam kuntu, kɔ yɪ sɪ ya maɲɪ abam mu ya nii á na
 kɪ á wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ te tɪn. Kɔ na yɪ sɛbu-sɪɲa,
 ba yəni ba mai mini mu ba ma maɲɪ-ka sɪ ba nii
 ka laɲa na? Abam nan na kɪ á wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ te
 tɪn tiini kɔ dwe sɛbu-sɪɲa kalɔ na wó ba ka cɔɟɪ
 tɪn. Kuntu tɪn, cam na maɲɪ abam yɪ á ta na zɪɟɪ
 kəɲkəɲ, kú pa á na zulɔ dɪ tiə Wɛ tee ni maɲa
 kalɔ Zezi Krisi na wó joori o ba tɪn. ⁸ Abam yɪ
 ta wɔ nɛ-o, yɪ á nan so-o. Á maa kɪ á wɔ-dɪdɔba
 dɪd-o, yɪ á nan daa ta ba na-o lele kuntu. Kɔ ma

pa á tiini á jigi wɔpolo zanzan yi ku bá wanɩ ku ta di nabiinə taani, ⁹ We na vri abam ŋwia yi kuntu mu yi kulɔ á na maɣi á ki á wu-didua di We si á na tin ŋwaanɩ.

¹⁰ Faɲa faɲa We nijonɲə bam dɛen tiini ba kwaanɩ ba toɣi ku ne lanyuranɩ si ba lwarɩ We na wó vri DI noona bam te tin. Ba dɛen ma maɣi ba wuuri ba ta We na wó pa abam pɛeri dilɔ tin.

¹¹ Zezi Krisi Joro kum maa wɔ ba tee ni yi ku pa ba wuuri ba lwarɩ ni Krisi wɔm wó ba o na yaara si o laan daari o na paari-zulə We tee ni. Ba maa tiini ba kwaanɩ si ba lwarɩ maɲa kam kuntu di ku na wó ki te tin. ¹² We dɛen ma pa DI nijonɲə bam lwarɩ ni, DI na pɛ-ba kwərə kalɔ tin, ku dai ba titi ŋwaanɩ, ku yi abam ŋwaanɩ mu. Ba dɛen na bri ciga kalɔ tin mu yi Zezi kwər-ywəɲə kalɔ o tintuɲna bam laan na tɔɔli ba bri abam zim tin. Baɲa-We mu pɛ DI Joro kum ba bantɔ te, yi ba wantɩ ba bri abam kwər-ywəɲə kam kuntu. We malesɩ sim di nan lagi si si lwarɩ ciga kam kuntu kuri na yi te tin.

We na lagi si di taá jigi wɔ-pɔɲo te tin

¹³ Abam nan foɣi á ja á wɔbuɲa, si á taá ma tuɲi á pa We. Pɩni-na á titi si á tiɲi á tɩna maama wɔɲo kulɔ We na wó ba DI pa abam zaani tin baɲa ni, maɲa kalɔ Zezi Krisi na wó joori o ba tin. ¹⁴ Taá sɛ-na á Ko We ni. Á daa yi taá ŋwi ni á dɛen na wɔ lwarɩ We ciga kam yi á fra zɔvri wo-yɔɔrv tɩɔ tin. ¹⁵ Á nan taá ŋwi di wɔ-pɔɲo wɔɲo maama wɔni, ni á Ko We dilɔ

na bɛɲi abam sɪ á taá yɪ Dɪ nɔɔna tɪn na jɪgɪ wɔ-
pɔɲo te tɪn. ¹⁶ Kɔ nan maɲɪ kɔ pɔpɔnɪ Wɛ tɔnɔ
kɔm wɔnɪ kɔ wɪ:

«Á taá yɪ wɔ-pɔɲo tiinɛ,
sɪ amɔ Baɲa-Wɛ yɪ wɔ-pɔɲo tu mɔ.»

¹⁷ Abam na yɛni á loori Wɛ, á bɛ-Dɪ nɪ á Ko mɔ,
yɪ dɪntɔ nan mɔ wó di nabiinɛ maama sarɪya sɪ
kɔ maɲɪ dɪ ba tɪtɔɲa na yɪ te tɪn, yɪ Dɪ ba kuri
nɔɔna daanɪ. Kɔntɔ, á ta na wɔ lɔgɔ baɲa nɪ
maɲa kalɔ tɪn, kɔ maɲɪ sɪ á taá kwari Wɛ kulɔ
maama á na kɪ tɪn wɔnɪ. ¹⁸ Á ye nɪ Wɛ vrɪ abam
sɪ á daa yɪ taá tɔgɪ cullu tɪlɔ na nuɲi á nabaara
bam jɪɲa nɪ tɪn mɔ. Wɛ na lɪ abam wɔ-yɔɔrɔ
tɪm kɔntɔ wɔnɪ tɪn, kɔ daɪ lɔgɔ baɲa sɛbu naa
sɛbu-sɪɲa, wɛɛnu tɪlɔ na wat tɪ cɔgɪ tɪn, mɔ Dɪ
mɛ Dɪ ɲwɪ Dɪ vrɪ abam. ¹⁹ Wɛ nan mɛ Zezi Krisi
jana kam mɔ Dɪ ma vrɪ abam, yɪ kantɔ tiini ka
jɪgɪ dam. Zezi na jɪgɪ kaanɪm kɔntɔ tɪn, o nɪɪ dɪ
pɛlɔbu wɔlɔ na tiini o lana fastɪ yɪ kulɔkulɔ tɛrɛ kɔ
na yɪ balɔrɔ o yɪra nɪ tɪn mɔ. ²⁰ Wɛ maɲɪ Dɪ kuri
wɔntɔ mɔ kɔ loori lɔgɔ pulim, sɪ o vrɪ nɔɔna ba
lwarɪm wɔnɪ. Kɔ daari lɔgɔ baɲa kweelim maɲa
kam laan nan na yɪ tɪn, Wɛ pɛ á lwar-o, sɪ o vrɪ
abam. ²¹ Á nan dɛ Zezi ɲwaanɪ mɔ á kɪ á wɔ-
dɪdɔba dɪ Wɛ. Dɪntɔ mɔ bi-o Dɪ pa o yagɪ tɔnɪ,
yɪ Dɪ daari Dɪ pa o na paari-zulɛ. Kɔ ma paɪ á
sɪnɪ á jɪgɪ wɔ-dɪdɔba dɪ tɪna Wɛ tee nɪ.

²² Abam na sɛ Wɛ cɪga kam tɪn mɔ pɛ á bɪcara
fɔgɪ ya kwɛ, kɔ pa á jɪgɪ sono cɪga cɪga dɪ á ko-biɛ
balɔ na yɪ Wɛ nɔɔna tɪn. Kɔntɔ tɪn, á taá tiini á
soe daanɪ dɪ á bɪcara maama. ²³ Abam na jɪgɪ Wɛ
ɲwɪ-dɔɲa kam tɪn, ka kuri wɔ nuɲi nabiinɛ balɔ

na tu tun te, ka nan ba cɔga. Kɔ yi Wɛ kwɛrɛ kam na pai ŋwɛa yi ka wɔra maɲa maama tin ŋwaani mu á ne ŋwi-dɔŋa kam kuntu. ²⁴ Kɔ nan pɔpɔni Wɛ tɔŋɔ kum wɔni kɔ wi:

«Kɔ na yi nabiinɛ,

bantu nyi di gaa mu yi ba ba daani ba tua.

Ba ninwaɲa maa ba daani ka kea,

ninɛɛni ga-punnu tim na yi te tin.

Gaa kum na yɛni kɔ kwaari,

kɔ punnu tim wó siiri mu.

²⁵ Kɔ nan na yi Wɛ kwɛrɛ kam,

kantu wó ta wɔra si kɔ taa ve maɲa kalɔ na ba ti tin.»

Kwɛrɛ kam kuntu mu yi kwɛr-ywɛŋɛ kalɔ ba na bri abam tin.

2

¹ Kuntu ŋwaani á ja á titi di pu-sɔŋa dwi maama di sisuina, si á yi taá yi pipiri-nyina, naa á taá jigi wɔ-gɔɔ, naa á taá yi bihari-nyina. ² Panna á fra taa zɔɔri Wɛ kwɛrɛ kam yirani, ni busisɔŋa fra na zɔɔri o nu yili te tin. Kuntu mu wó pa á wɔɔɔŋa bi di Wɛ ciga kam, si á na vrim fasi. ³ Kɔ pɔpɔni Wɛ tɔŋɔ kum wɔni kɔ wi: «Abam maɲi á maani di Yuutu wɔm na tiini o yi lanyirani te tin.»

Balɔ na sɛ Zezi tin mu yi Wɛ nɔɔna

⁴ Nan twe-na di Yuutu Zezi, si wɔm mu yi ŋwɛa tu, yi o nyi di kandwe dilɔ nabiinɛ na vin tin. Wɛ nan maɲi DI kuri wɔntu mu, yi o jigi kuri di DI kɔ ja gaali. ⁵ Abam di na jigi Wɛ ŋwi-dɔŋa kam tin, yagi-na si Wɛ kwe abam ninɛɛni kandwa yalɔ DI na wɔra DI maa lo DI digɛ kalɔ

DI Joro kum na wó ta zóori ka wóni tɪn. Kuntu, á laan wó ta yi We kaanum tiinə, yi á na wó ta kaani-DI te tɪn mu yi si á taá zuli-DI di á bicara maama, yi kɔ poli DI wɔ á na ŋwi di Zezi Krisi tɪn ŋwaani.

⁶ Kɔ maŋi kɔ pɔpɔni We tɔnɔ kum wóni kɔ wi:

«Nii-na, amɔ We lagi a cwi kandwe dilɔ na tiini di lana tɪn,

si a ma lɔ sɔŋɔ Siyɔn ni.

Amɔ kuri kandwe dɪm kuntu,

yi dɪntɔ mu yi kandwe dilɔ na paɪ digə kam zɪga lana tɪn.

Wɔlɔ nan na ki o wɔ-dɪdɔba di wɔlɔ na yi kandwe dɪm kuntu tɪn,

cavɪra bá fɔgi ya ja kuntu tu.»

⁷ Kɔ na yi abam balɔ na ki á wɔ-dɪdɔba dɪd-o tɪn, o jɪgi kuri zanzan di abam. Kɔ daari, kɔ na yi balɔ na vi-o tɪn, kɔ nyɪ di kɔ na pɔpɔni We tɔnɔ kum wóni kɔ wi:

«Kandwe dilɔ lwara na vɪn tɪn laan mu joori di ba di ji kandwe dilɔ na paɪ digə kam dana yi ka zɪga lana tɪn.»

⁸ Kɔ na yi balɔ na vi-o tɪn, kɔ pɔpɔni kɔ wi:

«O yi kandwe dilɔ ba na wó magɪ ba titi di di ba tɔ tɪga ni tɪn.»

Kɔ yi ba na wɔ se We kwərə kam tɪn ŋwaani mu baá tɔ kuntu. Kɔ maa maŋi si kɔ ki-ba kuntu mu.

⁹ Kɔ daari kɔ na yi abam, abam yi dwi dilɔ We titi na kuri tɪn.

DI maa pa á yi DI kaanum tiinə balɔ na tɔŋi DI paari dɪm ŋwaani tɪn.

Á maa kwɛɾi á yɩ dwi tiinə balɩ Wɛ tɩtɩ na lɩ sɩ á taá yɩ nɔɔna balɩ na yɩ Dɩ nyɩm tɩn. Wɛ bəŋi abam Dɩ pa á nuŋi lim wɔni, yɩ Dɩ daari Dɩ pa á ŋwɩ Dɩ pooni dɩlɩ na lana tɩn wɔni, sɩ á laan wanɩ á pa nɔɔna lwarɩ wo-kamunə yalɩ Dɩ na kɩ tɩn. ¹⁰ Abam dɛɛn ya dai Wɛ nɔɔna, yɩ á laan ba á ji Dɩ nɔɔna. Abam dɛɛn ya dai balɩ Wɛ na jɩgɩ á ŋwanja tɩn, yɩ Dɩ laan ba Dɩ duri á ŋwanja.

Dí na manɩ sɩ dí ŋwɩa taa yɩ te nɔɔna maama yigə nɩ tɩn

¹¹ A badon-sonnu-ba, abam na yɩ vərə lɔgɩ banja nɩ yɩ á ba jɩgɩ kugu je tɩn, a loori abam sɩ á ja á tɩtɩ dɩ á fra na zɔɔrɩ lɔgɩ banja wo-yɔɔrɩ tɩlɩ tɩn. Tɩntɩ mɩ kwaanɩ sɩ tɩ cɔgɩ á ŋwɩa. ¹² Á pa-na á kikiə maama taa lana balɩ na ba tɔgɩ Wɛ tɩn tɩtarɩ nɩ. Kuntɩ mɩ, ba na yáalɩ abam ba wɩ á yɩ wo-lwaanɩ kərə, ba laan wú ba ba lwarɩ á kəm-laarɩ na yɩ te tɩn, yɩ ba daari ba zuli Wɛ manja kalɩ Dɩ na lagɩ Dɩ ba tɩn.

¹³⁻¹⁴ Kɩ na yɩ nɔɔna balɩ maama na jɩgɩ ni sɩ ba taa te ba donnə tɩn, sɩ á taá se ba ni á na tɔgɩ dí Yuutu wɔm tɩn ŋwaanɩ. Kɩ na yɩ Pa-farɩ wɩlɩ na te tɩlɩ kɩm maama tɩn, dɩ o dɩdɛera balɩ o na pɛ-ba dam tɩn, sɩ á taá nɩgɩ ba maama. O tinji bantɩ sɩ ba taa vanɩ balɩ na kɩ balɔrɩ tɩn zwa mɩ, sɩ ba daari ba taa tee balɩ na kɩ lanyɩranɩ tɩn. ¹⁵ Wɛ wɔbɔŋa na lagɩ te tɩn mɩ yɩ sɩ á pa á kikiə taa lana, sɩ kɩ wanɩ kɩ pa nɔn-jwəəru pu ba niə dɩ ba bitar-yɔɔrɩ tɩlɩ ba na ŋɔɔnɩ abam banja nɩ tɩn.

¹⁶ Abam yi balu na te á titi tun mu, yi á ñwɔa kam maɲi si ka taa yi kontu don mu. Á nan yi togi kontu ñwaanɩ á buɲi ni á jigi cwəŋə si á kɩ kəm-balwaarɩ. Á nan pa-na á kikiə taa lana, á na yi Wɛ tuntɔɲna tun ñwaanɩ.

¹⁷ Á taá zuli nɔɔna maama. Á taá soe balu maama na yi á ko-biə Zezi cwəŋə kam wɔni tun.

Taá kwari-na Wɛ.

Á taá zuli-na Pa-faru wɔm.

Dɩbam maɲi si dí lwəni Zezi mu dí yaara wɔni

¹⁸ Abam balu na yi tuntɔɲna tun maɲi si á taá se á yum tiinə niə, si á taá niɲi-ba lanyirani, ku na yi balu na jigi wɔ-bono yi ba kɩ abam lanyirani, naa ku zi yi balu kəm na cana di abam tun di.

¹⁹ Ba na yaari abam vwan yaara á na se Wɛ tun ñwaanɩ yi á vɔ pu-dɩa, kontu yi kulɩ na lana tun Wɛ yigə ni. ²⁰ Abam nan na kɩ balɔɔ yi ba vanɲi á zwe ku ñwaanɩ, yi á na maɲi á vɔ á wɔ di yaara yam kontu di, ku jigi kuri na? Ku daari á na kɩ lanyirani yi ba ta yaari abam, yi á na vɔgi á wɔ, kontu lana Wɛ yigə ni. ²¹ Wɛ na bəɲi abam si á taá togi-DI tun, ku yi si á vɔ á wɔ mu yaara wɔni. Zezi Krisi titi deen maɲi o yaari abam ñwaanɩ, si ku pa á taá togi o na-bwərə mu á lwəni o deen na kɩ te tun:

²² Wɔntu nan wɔ kɩ lwarim di finfin di, yi o ni-taanɩ ba jigi vwan.

²³ Nɔɔna deen maa jig-o ba twɩa,

yi o wɔ togi o twɩ-ba.

Ba ma kwəri ba bees-o,

yi o wɔ ləri-ba balɔɔ.

O nan kɩ o titi mu Wɛ juɲa ni,

dintu mu yi dilu na togi ciga DI ma di noona sariya tin.

²⁴ Zezi Kresi mu joni dibam lwarim o ti tɔn-
daa yuu ni dibam nwaani. O ki kuntu si ku
pa lwarim daa mu yi taa te dibam. Kuntu, ku
na yi lwarim jəgə ni, dibam nyi ni twa mu te,
yi di laan daari di taá jigi nwa kalu na togi
ciga tin We yigə ni. Ba na pogili Zezi yira yam
tɔn-dagara baɲa ni tin mu pe abam na yazurə.

²⁵ Abam ya nyi di peeni silu na je tin mu. A laan
ma joori á ba á ki á titi Zezi jɛɲa ni, wulu na yi
abam nayiru yi o nii abam baɲa ni tin.

3

*Kaana di ba banna na manɔ si ba taa nigɔ
daani te tin*

¹ Abam balu na yi kaana tin, abam di manɔ si
á taá se á banna ni kuntu, si ku pa á banna bam
badaara ya na vin We taani dim, si ba laan na á
kəm-laaru tum, si ku pa ba ba ba se We, di á na
manɔ á wu puri á ni di. ² Ba nan wú maani ba
lwaru ni á nigɔ-ba yi á suni á togi ciga cwəɲə.

³ Abam yi zaɲi á kwe á wubɔɲa á tɛɲi nunwaɲa
zila baɲa ni, ku na yi á na wú kwe á yuni te, di
á na wú ki səbu-sɛɲa zwa-kwana di səbu-sɛɲa
wəənu á yira ni te tin, di á na wú ta zɔuri gwar-
laaru te tin. ⁴ Abam nan manɔ si á kwe á bicara
mu lanyiranu, si á taá jigi wu-bono di wu-zuru. A
na fɔgi á kwe á bicara yi ya lamma kuntu don, ya
lam dim daa bá cɔgi, yi kuɔ ta jigi kuri lanyiranu
We tee ni. ⁵ Faɲa faɲa kaana balu ya na yi We
noona yi ba jigi tɛna di We tin di deen kwe ba

bɪcara kuntu don mu, di ba na se ba banna ni tun.
⁶ Sara deen ki kuntu mu, yi o se o baru Abraham ni, di o na bæ-o ni o yuutu tun. Abam di nan yi wuntu biə mu, di á na ki kəm-laaru yi á wu pe fɔɔni zu abam di kulɔkɔlu.

⁷ Abam balu di na yi kan-banna tin manɪ si á taá nɪɪ á kaana bam kuntu don mu. Á na zɔuru di á kaana bam tin, á taá ye ni ba ba dana ni abam te. Ba nan wú wəli di abam ba na Wε ηwi-dɔɔja kam di DI zaani dɪm. Kuntu tin, taá zuli-na-ba, si kulɔkɔlu yi cu abam Wε-loro.

Dí taá ki lanyirani di dí zi manɪ dí yaari di

⁸ A na lagɪ a ta kulɔ a ma kweeli tin mu yi si abam maama taá jɪɪ wɔbɔɔ-dɪdwɪ, si á taá jɪɪ da-ηwanja, si á taá soe daani á na yi da-ko-biə Zezi ηwaanɪ tin. Á taá duri da-yibwənə, si á daari á taá tu á titɪ da tee ni. ⁹ Nɔɔnu na ki abam wo-lɔɔɔ, si á di daa yi joori á ki-o wo-lɔɔɔ á ma ηwi. Nɔɔnu na twɪ abam, á di daa yi tɔɪ á twɪ-o, si á daari á loori Wε á pa-o si DI ki-o lanyirani, si ku yi kuntu ηwaanɪ mu Wε bæɪi abam si á taá tɔɪ-DI, yi abam di wú ba á jɔɪi lanyirani Wε tee ni. ¹⁰ Ku pɔpɔni Wε tɔɔ kum wɔni ku wɪ:

«Nɔɔnu wɔlu maama na lagɪ si o na o ηwɪa ywəni di wɔpolo tin manɪ si o ja o titɪ di wo-balwaarɔ taani di vwan fɔm mu.

¹¹ Kuntu tu manɪ si o yagɪ kəm-balwaarɔ, si o daari o taa ki lanyirani, si o kwaanɪ o taa jɪɪ ywəni di nɔɔna maama.

¹² Bɛɪwaanɪ dí Yuutu Baɔa-Wε nii balu na tɔɪ cɪga tin baɔa ni mu, yi DI cəɪi ba loro.

Ku nan na yi balu na ki kəm-balwaarɔ tɩn,
 Dɩ yigə tərə dɩ ba.»

¹³ Wɔɔ mu wó wani o ki abam wo-lɔŋɔ dɩ á na tiini á kwaanɩ á ki lanyɩranɩ? ¹⁴ Abam nan na manɩ á na yaara á na ki lanyɩranɩ tɩn ŋwaanɩ mu dɩ, á daa ta jigɩ yu-yoŋo. Á nan yi taá fɔna dɩ ba, naa á pa á wɔbɔŋa vugimi. ¹⁵ Taá zuli-na á Yuutu Zezi Krisi dɩ á bɩcara maama. Nan ti-na á yigə manɩ maama, sɩ á wani á ləri nɔɔnɔ wɔlu maama na wó bwe abam sɩ o lwarɩ tɩna yalu á na jigɩ dɩ Wɛ tɩn na yi te tɩn. ¹⁶ Á nan ləri kuntu tu dɩ wɔ-bono dɩ zulə. Á taá ki wəənu tɩb á na ye á bɩcara nɩ nɩ tɩ lana tɩn, sɩ ku pa cavɩra ja balu na culi abam dɩ á kəm-laaru tɩm Zezi Krisi ŋwaanɩ tɩn. ¹⁷ Á na ki lanyɩranɩ yi ba yaari abam ku ŋwaanɩ yi ku yi Wɛ wɔbɔŋa, ku garɩ á na ki kəm-balwaarɔ yi á yaari tɩ ŋwaanɩ. ¹⁸ Zezi Krisi deen nan tɩgɩ bɩdwi mu o ma saari nabiinə lwarɩm. Ku maa yi nɔn-ŋum mu ləri nɔn-balwaarɔ yuu nɩ o tɩ, yi o wani o ki-ba Wɛ jɩŋa nɩ. Ba gu-o mu, yi Wɛ Joro kum joori ku pa-o ŋwia. ¹⁹ O laan ma toɔgɩ Dɩ Joro kum kuntu dam ŋwaanɩ o vu nɔɔna balu jwəəru ba deen na pɩ curu nɩ tɩn te, yi o toɔli Wɛ kwərə kam o bri-ba. ²⁰ Ku yi nɔɔna balu deen na vɩn Wɛ ni tɩn jwəəru mu kuntu. Ku yi manɩ kalu Wɛ na pɩnɩ Dɩ banɩ yi Nowe wɔra o pai naboro kamunu kum sɩ o ma jɔŋi o ŋwia tɩn mu. Nɔɔna balu deen na zu naboro kum wɔ tɩn yi nana má má mu, yi Wɛ toɔgɩ na bam banɩ Dɩ vɩ ba ŋwia. ²¹ Kuntu yi nyɩnyɔɔ mu, ku na me ku bri nɩ abam dɩ na pe ba miisi abam na wɔnɩ tɩn mu pe Wɛ vɩ abam Zezi Krisi na bi o yagɩ tɔvɩ tɩn ŋwaanɩ. Ba na

miisi abam na wɔnɩ tɩn, kɔ daɩ sɩ á ma swɛ á yɩra digiru. Kɔ nan yɩ á goni ni mɔ dɩ Wɛ, sɩ á taá tɔɣɩ-Dɩ dɩ wɔ-ponɔ. ²² Zezi Krisi mɔ diini Wɛ-sɔŋɔ o jəni Wɛ jazɩm nɩ, yɩ malesɩ dɩ dɩdɛɛra dɩ wəənu tɩɔ maama na jɩɣɩ dam tɩn wɔ o dam kuri nɩ.

4

Dí maɣɩ sɩ dí taá ŋwɩ nɩ Wɛ wɔbɔŋa na laɣɩ te tɩn mɔ

¹ Kuntɔ, abam maɣɩ á lwarɩ Zezi Krisi na nɛ yaara o yɩra wɔnɩ te tɩn. Kɔ maɣɩ sɩ abam dɩ taá jɩɣɩ wɔntɔ wɔbɔŋa yam don, sɩ á ma fɔɣɩ á cɩ á tɩtɩ yaara wɔnɩ. Bɛŋwaani, nɔɔnɔ wɔɔɔ na nɛ yaara o yɩra wɔnɩ tɩn, lwarɩm daa ba te kuntɔ tu. ² Kuntɔ, abam daa ta na jɩɣɩ ŋwɩa lɔɣɔ baɣa nɩ tɩn, á daa wɔ maɣɩ sɩ á taá tɔɣɩ wo-yɔɔɔɔ tɩɔ nabiinɔ fra na zɔɔɩ tɩn. Á maɣɩ sɩ á taá tɔɣɩ Wɛ wɔbɔŋa na laɣɩ kulɔ tɩn mɔ. ³ Abam dɛɛn cɔɣɩ á ŋwɩa kam maɣa zanzan, dɩ á na yəni á tɔɣɩ cwe silɔ balɔ na yəri Wɛ tɩn na laɣɩ sɩ ba taa tɔɣɩ tɩn. Abam dɛɛn yəni á kɩ wo-digiru kikiə dɩ wo-yɔɔɔɔ tɩɔ maama á fra na zɔɔɩ tɩn. Á dɛɛn maa yɩ sa-nyɔra, yɩ á yɩ nɔn-kwəəlu á nyɔ sana á bugə. Á maa kwəri á tɔɣɩ jwənə kaanɩm, mɔ kulɔ Wɛ wɔbɔŋa na vaɩ tɩn. ⁴ Kɔ daari lele kuntɔ, á daa na ba tɔɣɩ dɩ balɔ na yəri Wɛ á kɩ wo-zɔɔna kikiə kuntɔ don tɩn, kɔ kɩ-ba yəəu mɔ, kɔ pa ba jɩɣɩ abam ba twɩa. ⁵ Bantɔ nan wó ba ba zɩɣɩ Wɛ yigə nɩ yɩ ba tɔɩ ba kwəri. Dɩntɔ nan ti Dɩ yigə sɩ Dɩ di nabiinɔ sarɩya, kɔ na yɩ balɔ na ŋwɩ dɩ balɔ na maɣɩ ba tɩ tɩn dɩ. ⁶ Kɔ yɩ kuntɔ

ɲwaanɩ mɔ ba dɛɛn tɔɔlɩ Wɛ kwɛr-ywɛŋɔ kam ba bri balɔ na tigi tɩn dɩ. Bantu yira yam mɔ tɩga, nɩɛɛnɩ nabiinɔ maama na maɲɩ sɩ ba tɩ ba lwarɩm ɲwaanɩ te tɩn. Ba nan na ni Wɛ kwɛr-ywɛŋɔ kam tɩn, kɔ yɩ sɩ ba jwɛru tum laan mɔ na Wɛ ɲwi-dɔɲa kam.

⁷ Lɔgɔ baɲa dɩ kɔ wɛɛnu maama tiim twe. Nan fɔgi-na á ja á wɔbɔɲa sɩ á taá jigi yawala dɩ Wɛ-loro. ⁸ Kulɔ na dwe maama tɩn yɩ sɩ á taá soe daanɩ dɩ á wɔ maama. Bɛɲwaanɩ, á na soe daanɩ, kɔú pa á donnɔ na kɩ kɛm-balwaarɩ tɩlɔ zanzan tɩn daa bá ta wɔ á wɔbɔɲa nɩ. ⁹ Taá kɩ-na vɛrɔ voro, sɩ pɔpɔna taa tɛri á tɩtari nɩ. ¹⁰ Abam dɩdɔa dɩdɔa na jonɩ pɛɛri dɩlɔ Wɛ tee nɩ tɩn, á taá ma-dɩ á tɔɲɩ á wɛli daanɩ. Kɔntɔ, á taá yɩ tɩntɔɲ-ɲɔna balɔ na jonɩ Wɛ pɛɛra yam dwi tɛri tɛri á ma tɔɲɩ DI na lagɩ te tɩn. ¹¹ Abam wɔlɔ Wɛ na pɛ-o pɛɛri sɩ o taa wai o ɲɔɔnɩ o bri nɔɔna tɩn maɲɩ sɩ o taa ɲɔɔnɩ Wɛ kwɛrɔ kam mɔ. Wɔlɔ Wɛ na pɛ sɩ o taa tɔɲɩ o wɛli o donnɔ tɩn dɩ maɲɩ sɩ o taa mai dam dɩlɔ Wɛ na pɛ-o tɩn mɔ o ma tɔɲa. Kɔntɔ wɔ pa nɔɔna taa zuli Wɛ wɔɲo maama wɔnɩ Zezi Krisi yɩri ɲwaanɩ. Wɔntɔ nan mɔ te zulɔ dɩ dam sɩ kɔ taa ve maɲa kalɔ na ba ti tɩn. Amina.

Wɔlɔ na yaari Zezi Krisi ɲwaanɩ tɩn jigi yu-yoɲo

¹² A badon-sonnu-ba, á yɩ pa kɔ sɔ abam dɩ can-kamunu na yɩ abam. Á nan yɩ pa kɔ sɔɔri abam, nɩɛɛnɩ kɔ yɩ wo-kɩnkagɩli mɔ te. ¹³ Taá kɩ-na wɔpɔlo dɩ abam na tɔgɩ á na Zezi Krisi yaara yam donɲ tɩn. Kɔntɔ, Zezi Krisi na joori o ba

yi o paari zulə yam na wó ba ya bri jaja maŋa kalu tin, á wɔpolo kum laan wó tiini ku gaali.

¹⁴ Nɔɔna nan na twi abam á na yi Zezi Krisi nɔɔna tin ŋwaani, á jigi yu-yoŋo, beŋwaani We Joro kum na jigi paari-zulə tin wɔ abam tee ni.

¹⁵ Abam wɔlɔ na ne yaara, si ku yi zaŋi ku taa yi nɔn-gura ŋwaani, naa ŋwuni naa wo-balwaarɔ kəm naa biɓara ŋwaani. ¹⁶ Abam wɔlɔ nan na yaari o na yi Zezi Krisi nɔɔnɔ tin ŋwaani, o yi pa caviura taa jig-o ku ŋwaani. Kuntɔ tu nan maŋi si o pa We zulə di nɔɔna na bə-o ni Krisi bu tin.

¹⁷ Maŋa kam yiə si We di nabiinə sariya. Ku nan yi DI titi nɔɔna bam baŋa ni mu DI lagi DI puli. Ku nan na wó puli dibam tee ni mu tin, ku laan na tu ku yi balu na vin We kwər-ywəŋə kam tin, kú ta yi ta mu di bantu? Ku bá tiini ku ki cam di ba ciga? ¹⁸ Ku pɔpɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wi:

«Ku na ce mu, yi nɔn-ŋɔna na ŋwia We tee ni tin,
balu laan na vin We yi ba yi nɔn-balwaarɔ tin,
kú ki-ba tɛ?»

¹⁹ Kuntɔ, balu na ne yaara ni We wɔbɔŋa na lagi te tin maŋi si ba taa ki lanyirani mu, si ba ki ba titi ba naanɔ We jɔŋa ni. DI bá kwanɔ DI ni dim DI na goni tin.

5

We nɔɔna na maŋi si ba taa ŋwi daani te tin

¹ Amɔ lagi a ŋɔɔni di balu na yi Zezi kɔgɔ kum nakwa abam titari ni tin mu. Amɔ di yi nakwi mu. Amɔ yi deen ne Zezi Krisi na yaari te o ti tin, yi a laan bri nɔɔna o ciga kam. Amɔ nan

wó toɟi a na o paari-zulə yam ya na wó ba ya brɪ jaja tɪn. ² A nan loori abam balɔ na yɪ nakwa tɪn, sɪ á taá nii Wɛ nɔn-kɔɟɔ kum DI na kɪ á jɪɲa nɪ tɪn baɲa nɪ, nɪ nayɪra na nii ba peeni baɲa nɪ te tɪn. Kɔ nan dai dɪ fifɪvɪn mu á wó ta maa nii-ba, kɔ yɪ sɪ á wɔbɔɲa mu taa lagi tɪtɔɲɪ dɪm nɪ Wɛ na lagi te tɪn. Kɔ dai sɪ á taá tɔɲɪ sɛbu-lagi ɲwaanɪ. Á pa kɔ taa yɪ á na soe tɪtɔɲɪ dɪm tɪn ɲwaanɪ. ³ Á yɪ taá kɪ dam dɪ balɔ á na nii ba baɲa nɪ tɪn, á nan taá jɪɟɪ nyɪnyɔɟɔ kɔlɔ na lana tɪn, sɪ ba wanɪ ba taa lwəni abam na yɪ te tɪn. ⁴ Kɔntɔ tɪn, abam Nayɪri-pe wɔm na joori o ba, o laan wó pa abam peeri dɪlɔ lam na bá fɔɟɪ dɪ ti yɪ dɪ jɪɟɪ paari-zulə tɪn.

⁵ Abam balɔ dɪ na yɪ nɔn-dɔnnɔ tɪn maɲɪ sɪ á taá sɛ á nakwa bam ni mu. Kɔ nan maɲɪ sɪ abam maama taá tu á tɪtɪ mu á pa daanɪ, sɪ á taá tɔɲɪ á wəli daanɪ. Bɛɲwaanɪ kɔ pɔpɔnɪ Wɛ tɔnɔ kum wɔnɪ kɔ wɪ:

«Wɛ culi balɔ na kɪ kamunni tɪn,
yɪ DI daari DI kɪ balɔ na tu ba tɪtɪ tɪn lanyɪranɪ.»

⁶ Kɔntɔ ɲwaanɪ, taá tu-na á tɪtɪ, sɪ á daari á kɪ á tɪtɪ Dam-Paɲwa Tu Wɛ jɪɲa nɪ, sɪ dɪntɔ maɲa kam na tu ka yɪ, DI laan wó zəɲɪ abam DI pa á na zulə. ⁷ Liə yalɔ maama na jɪɟɪ abam tɪn, á kwe-ya á pa Wɛ, sɪ dɪntɔ mu nii abam baɲa nɪ.

⁸ Nan ja-na á wɔbɔɲa lanyɪranɪ, sɪ á fɔɟɪ á cɪ á tɪtɪ, sɪ sɪtaanɪ na yɪ abam dɔm tɪn kari dɪ kaagi mu dɪ lagi cwəɲə sɪ dɪ cɔɟɪ abam, nɪnɛɛnɪ kana na jɪɟɪ nyɔɲo yɪ kɔ kari kɔ kaagi kɔ lagi varɪm sɪ kɔ zi te tɪn. ⁹ Nan zɪɟɪ-na kəɲkəɲ dɪ wɔ-dɪdɔba sɪ á vɪ-dɪ, sɪ á lwarɪ nɪ á ko-biə balɔ na wɔ lɔɟɔ

baɲa je sɪm maama nɪ tɪn dɪ jɪgɪ yaara yantɔ don mu. ¹⁰ Abam nan na yaari maɲa finfin, Wɛ dɪlɔ na zani nabiinɔ dɪ DI zaani dɪlɔ na daga tɪn laan wɔ pa á bɪcara fɔgɪ ya kwɛ. DI wɔ pa abam dam, sɪ á taá zɪgɪ kɛɲkɛɲ wonɔ maama wɔnɪ. Dɪntɔ mu bɛɲi abam sɪ á tɔgɪ á na DI paari-zulɔ yalɔ na ba ti tɪn, á na ɲwɪ dɪ Zezi Kriɪi tɪn ɲwaanɪ. ¹¹ Dɪntɔ mu jɪgɪ dam sɪ kɔ taa ve maɲa kalɔ na ba ti tɪn. Amina.

Tiim kwɛrɔ

¹² Amɔ pɛ Siliven mu pɔpɔnɪ tɔnɔ kɔntɔ, sɪ a pa abam. Wɔntɔ mu yɪ dɪ ko-bu wɔlɔ amɔ na ye nɪ o yɪ cɪga tu Wɛ cwɛɲɔ kam wɔnɪ tɪn. A pɔpɔnɪ taani dɪntɔ finfin mu sɪ a ma pa abam na baari, sɪ a daari a pa á lwarɪ nɪ cɪga kalɔ á na sɛ tɪn mu yɪ Wɛ zaani dɪm cɪga cɪga. Nan fɔgɪ-na á taá jɪgɪ cɪga kam kɔntɔ.

¹³ Wɛ kɔgɔ kɔlɔ na wɔ Babilɔnɪ nɪ yɪ Wɛ kuri-ba nɪ DI na kuri abam dɪ te tɪn jɔɔnɪ abam. Mariki wɔlɔ na yɪ amɔ bu Wɛ cwɛɲɔ kam ɲwaanɪ tɪn dɪ jɔɔnɪ abam. ¹⁴ Á na jeeri daani, sɪ á taá jɔɔnɪ daani dɪ sono.

Abam balɔ maama na yɪ Zezi Kriɪi nɔɔna tɪn, Wɛ wɔ pa abam yazurɔ.

Wε Tɔno dɪ kasum

Kasem (Kassem): Wε Tɔno dɪ kasum New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kasem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

993cfae5-b100-5981-87e7-5a648d773cb9